

אצלנו

מאי 2017 / סיוון תשע"ז

גליון מס' 47

רח' קפלן 17, תל-אביב | טל. 03-6093476 | פקס. 03-6951310 | ת.ד. 23574 תל-אביב 6123402

חג שבועות - חג מתן תורה - חג הביכורים - שמח

Основной смысл **Шавуот** – это праздник дарования Торы. По традиции считается, что у горы Синай, почти 3330 лет назад евреи получили Тору. Именно получение Торы и заповедей сделало нас навек единым народом. Во всех странах рассеяния мы изучали то же Пятикнижие, благодаря этому мы возвращаемся домой, в Эрец-Исраэль, как заповедовано в Торе. А вернувшись домой, халуцим из Латвии и Эстонии стали праздновать и жатву, и первые плоды.

Дарование Торы имело значение не только для

לפי המסורת לפני כ-3330 שנה קב לנו את התורה בעמדנו מול הר סיני. התורה שמרה עלינו, שלא נאבד בין העמים ואיחדה אותנו בשנות הגלות הארוכות. יהודים בלטביה, בליטא, באסטוניה וברוסיה, במרוקו ובתימן למדו אותה תורה שבזכותה זכרנו את ארצנו ושבנו אליה.

חג שבועות הוא גם חג הקציר והי ביכורים המסמל את הקשר העמוק בין האדם היהודי לאדמתו. כשחזרו החלוצים שלנו לארץ לפני 80-90 שנה חזרו למשמעויות החקלאיות של שבועות. אנחנו, שזכינו לשוב למולדת, וצאצאינו ילידי הארץ, מציינים את החג על כל היבטיו.

нашего народа, но и для всего человечества. Тора принесла новую мораль, новые гуманистические ценности, которые и поныне лежат в основе законов и конституций всех демократических стран.

יו"ר האיגוד:
אליהו ולק
סגני יו"ר:
זאב גולדשמידט
מרק ריבק
גזבר:
אליהו היימן
חברי ההנהלה:
יהושע אלישיב
יעקב גורדין
רמי גל
אריה גרינמן
דב דביר
אינה וולף
מרק
טומשינסקי
עו"ד לב נטרביץ'
לייבה פלינר
ד"ר יעקב פרל
אריה צנציפר

Годовое собрание Объединения

האסיפה השנתית של האיגוד

תתקיים באולם איגוד יוצאי ליטא ביום שישי 16 ביוני 2017 בשעה 10:30

שד' דוד המלך 1, תל אביב (פינת אבן גבירול)

состоится в пятницу, 16 июня 2017 г. в 10:30

в зале Объединения выходцев из Литвы, Тель-Авив, сдерот Давид ха-Мелех 1 (угол Ибн Габироль)

- Отчет правления о работе в 2016 г.
- План работы Объединения на ближайший год.
- Видеоклип «Концерт-встреча памяти поэта Григория Бейлина» – Рига, март 2017 г.
- Выборы уставных органов Объединения.
- Прения.
- דו"ח ההנהלה על הפעילות ב-2016.
- סקירת התוכניות לשנה הקרובה.
- דיווח וידאו "הצדעה למשורר ופזמונאי גרגורי ביילין" – ריגה, מרס 2017.
- בחירת מוסדות האיגוד.
- במה חופשית.

СВИДЕТЕЛЬСТВА ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Очень важно передать молодому поколению историю тех, кто пережил Катастрофу. Еще более важно – услышать свидетельства из первых уст.

Поэтому группа «Поколения продолжателей» нашего Объединения решила присоединиться к проекту «Воспоминания в гостинной».

21 апреля в доме Рами Гала в Рош ха-Аин **Аврам Нов** поделился историей своей жизни до, во время и после войны.

Детство Аврама прошло в Риге – друзья, лето на взморье, семья – и все это рухнуло летом 1941 года.

Мать сумела передать ему пакет, в котором была скрипка и зубная щетка. Игра на скрипке

спасла ему жизнь. Немецкий офицер взял его под свое покровительство. Всю войну ему пришлось бороться за выживание, за место в шайке пацанов.

Аврам приехал в Палестину в 1947 году, после заключения на Кипре. Он воевал в Войне за Независимость, и уже несколько десятилетий он посвятил воспитанию молодого поколения, организовал оркестр еврейских и арабских детей.

22 апреля **Авива Бравер** (урожд. Нибург) рассказала историю своей жизни собравшимся в доме Ханиты Розенталь в Холоне. Авива родилась в Лиенае. Маленькой девочкой она попала в гетто. Оттуда ее вывезли в груде грязного белья в Ригу, где друг семьи, балтийский немец Фридрих Кумеров, приютил ее у себя и таким образом спас ей жизнь.

Фридрих Кумеров признан Яд ва-Шем Праведником народов мира.

Авива с мамой Розой, которая прошла через гетто и концлагеря, приехали в Израиль в 1966 году.

В обеих встречах принимала участие и молодежь. Аврам и Авива заслужили теплые слова благодарности от присутствующих, им были преподнесены букеты цветов.

Группа «Поколения продолжателей» желает Авраму и Авиве здоровья и успехов в будущем.

Планируются новые встречи, которые превратятся в

עדות בגוף ראשון

אי אפשר להפריז בחשיבות עדות בגוף ראשון של שורדי השואה, ובעיקר בפני הדור הצעיר להנצחת זכר השואה.

צורך זה הביא את חטיבת דור ההמשך באיגוד לפתוח את בתי-הם, לקראת יום השואה, לשני מפגשי זיכרון ועדות מרתקים וחשובים.

מפגש ראשון מסדרת "זיכרון בסלון" נערך ביום ששי, 21.04.17 בראש העין, בביתו של רמי גל, ובמוצאי השבת למחרת נערך מפגש שני בחולון, בביתה של חניתה רוזנטל.

במפגש הראשון התארח מר **אברהם נוב**, שסיפר את קורותיו עוד לפני השואה, מגיל חמש, כשהארועים השאירו אותו להאי בק על חייו לבדו. "היום אני בן 18, פעם הייתי בן 80" כך פותח אברהם את עדותו ומתאר איך עבר באחת מבילוי עם חבריו, בקייטנות ילדים לחוף הים הבלטי, להתנתקות מאמו וברחה מתחתית ערימת גופות שנורו על ידי התושבים המקומיים עוד בטרם נכנסו הגרמנים. אברהם עבר את המלחמה במאי בק מתמיד על מקומו ומעמדו בחבורות רחוב, בקבלת חסות מקצין נאצי שנהנה מנגינת הכינור שהיה צמוד לאברהם. אברי הם ממחרת לסכם את פרקי המלחמה ולעבור לספר את סיפור עלייתו, המאסר והבריחה מקפריסין, מאבקו בבריטים, גיוסו כנער מתחת לגיל הגיוס לצבא, וממשיך לפרק מפואר שבו הוא מחנך ילדים ונוער בדימונה ומקומות רבים אחרים.

מכתבי תודה והערכה מעידים על פועלו הנרחב של אברהם. הגברת **אביבה בן-נור** (לבית ניבורג) ריתקה את שומעיה בעדותה על ילדותה בליבאו (כיום ליפאיה), סיפור הברחה מהגטו המופלא בתוך שק כביסה לביתו של פרידריך קומרום, ידיד המשפחה, גרמני-בלטי, שהסתיר אותה ונהג בה כבן-תן לאורך כל המלחמה. על מעשה ההצלה, מר קומרום הוכר

אברהם נוב (מימין) בסלון ביתו של רמי גל (במרכז) Аврам Нов (справа) в гостинной у Рами Гала (в центре)

традицию.

Встречи сняты на видео и их можно видеть на странице фейсбука Объединения.

Рами Гал, Ханита Розенталь

בשני המפגשים השתתפו גם צעירים, כולל תלמידי תיכון מראש העין. אביבה ואברהם זכו לתודות חמות של כל המשתתפים והוגשו להם פרחים כהוקרה צנועה למאמץ, ההשקעה והנכונות לחלוק את סיפור חייהם.

חברי חטיבת דור ההמשך באיגוד, מאחלים לאביבה ואברהם בריאות והמשך חיים פוריים ומהנים, מתכננים להפוך המפגשים למסורת, ומקווים למשתתפים רבים בכנסים הבאים.

המפגשים צולמו ותועדו במלואם, ומומלצים לצפייה באתר הפייסבוק של האיגוד.

חניתה רוזנטל, חולון
רמי גל, ראש העין

שלושה דורות מקשיבים לסיפורה של אביבה ברבר
Три поколения слушают Авибу Бравер

כ"חסידי אומות עולם".

אביבה, שהייתה גרה בעיר עם נמל ימי העיר השנייה בגודלה בלטביה, שדרכו הגיעו האוניות עם הצבא הגרמני, סיפרה על ההוצאה להורג של הגברים היהודים, מייד עם הגעת הגרמנים, כינוס הנשים והילדים לגיטו עד שהוברחה ממנו למקום המחבוא.

אביבה, הפליאה לספר על החיים הטובים שהיו ליהודים בליבאו לפני המלחמה. היא זכתה לפגוש את אמה, ששחררה ממחנה הריכוז שטוטהוף (ליד גדנסק, פולין) עם סיום המלחמה, ויחד הן המשיכו לגור בבית מצילה עד שעלו לארץ, גם כאן בסיפור ייחודי ומופלא, עוד לפני שהוסר מסך הברזל מעל לטביה.

אסיר גטו ריגה מניח זר

בטכס ביום השואה ביד ושם השנה הניח את זר האיגוד פרופ' יהודה פייטלסון - אסיר גטו ריגה ומחנות הריכוז קייזרוולד שטוטהוף, מגדבורג. מזה 10 שנים יליד באוסקה, יהודה פייטלסון מנהל מערכה למען הנצחת זכרם של יהודי העיר באתר בית הכנסת ההרוס. הוא מלווה על ידי בנו דרור פייטלסון, גם הוא פרופסור אוניברסיטה העברית.

Бауска – Штутхоф – Иерусалим

В этом году на церемонии в Яд ва-Шем в День Катастрофы венок от имени выходцев из Латвии и Эстонии в Израиле возложил профессор Иегуда Файтельсон – узник рижского гетто, прошедший концлагеря Кайзервальд, Штутхоф и Магдебург. Уроженец Бауски, Файтельсон вот уже 10 лет ведет борьбу за создание мемориала евреям Бауски на месте разрушенной синагоги в центре городка.

Его сопровождал сын Дрор, также профессор Иерусалимского Университета.

А еще пели Ольга Пирагс, Руслан Реутов, группа «Джипси» и, конечно, особых слов заслуживает выступление Анатолия Хвойницкого. сына друга и многолетнего соавтора Григория Бейлина, композитора Владимира Хвойницкого.

Закончился вечер выступлением Бориса Бейлина, того самого мальчика, который родился в сибирском Канске... Теперь он профессор, доктор... Он рассказал о возвращении Г. Бейлина в Иерусалим: «В доме моего отца всегда соблюдали еврейские традиции, праздники, молились. И поэтому слова «В следующем году в Иерусалиме», были не просто словами, а сокровенной мечтой и искренним желанием... И как только появилась малейшая возможность, бросив налаженный быт, благополучную по советским меркам жизнь, мы уехали в Израиль.

Я возьму на себя смелость сказать, что мой отец был бы счастлив, окажись он сегодня в этом зале. Был бы счастлив тем, что Рига помнит о нем. В жизни моего отца было два главных города. Две любви – Рига и Иерусалим, Иерусалим и Рига. Эти «любви», если так можно сказать, очень разные, но они обе жили в его сердце. Рига – город молодости, город, где к нему пришло признание, слава, город, где его практически знали все, и где он знал всех. Город, который смеялся над его шутками, город, который распевал его песни».

Именно благодаря Борису Бейлину состоялся этот вечер, благодаря его сыновьему чувству любви, уважения и благодарности. Борис Бейлин приехал в Ригу не один, а со всей своей многочисленной семьей. Его зятя, коренные израильтяне, которые не владеют русским, несомненно почувствовали, ту любовь и признание, которые испытывали и испытывают рижане к их знаменитому родственнику.

На протяжении всего вечера звучала латышская, русская речь, идиш, иврит... А как иначе? Ведь и сам поэт свободно говорил и писал на нескольких языках. И еще

פרופ' ב. ביילין בנציון ביילין

גריגורי ביילין החל את הדרכו הספרותית המקצועית. שירים, וכמובן פזמונים. יצירות משותפת עם מלחינים ידועים שם בברה"מ וגם בעולם כמו אוסקר סטרוק... את שיריו השמיעו כל הזמרים המובילים של ברה"מ באותה תקופה וכל תושבי המדינה הענקית הזאת שרו

בזמנו את השירים ביחד איתם.

בערב זה הושמעו שירים רבים של גריגורי ביילין בביצוע של אמנים – כוכבי הבמה הלטביים. בין היתר גם שירים שהם פולריים עד היום. משיריו של גריגורי ביילין הקריא יעקב רפי אלסון – שחקן התיאטרון הרוסי המפורסם והאהוב על קהל הריגאי.

הערב הסתיים בדבריו של פרופ' בנציון (בוריס) ביילין, אשר סיפר בין היתר על חזרה של אביו לירושלים: "בבית אבי תמיד שמרו על מסורת יהודית, חגגו את החגים ומילים 'לשנה הבאה בירושלים' תמיד היו לא סתם אָמרה אלה געגוע אמיתי. וברגע שנוצרה הזדמנות ראשונה לעלות לישראל, המשפחה עזבה את הכל, את החיים המסודרים והנוחים לפי אמות המידה הסובייטיות ועלתה לישראל. אני בטוח שאבי היה מאושר לו היה יכול להיות נוכח בערב זה. שתי אהבות גדולות – ריגה וירושלים תמיד שכנו בליבו. ריגה היא עיר נעוריו, עיר בה זכה לתהילה ולכבוד, עיר בה הכיר כל אחד וכל אחד הכיר בו... עיר ששרה את שיריו".

דמיטרי פאלייס, ריגה

זвучали стихи... Их необыкновенно вдумчиво читал на протяжении вечера Яков Рафальсон, один из самых известных и любимых рижских актеров.

И уже в самом финале прозвучал хит «Помоги мне, Буратино». А что же публика? Публика смеялась, вспоминала свою юность, подпевала любимым песням. Некоторые даже всплакнули... А в конце устроила настоящую овацию. И все понимали, кому принадлежат эти цветы и аплодисменты... Тому, кому на долю выпало слишком много для одной жизни.

Дмитрий Палеес

ЛАТВИЙСКИЕ ЕВРЕИ В МЕНЯЮЩЕМСЯ МИРЕ

26-28 апреля 2017 г. в Риге успешно прошла 10-я Международная конференция «Евреи в меняющемся мире». Такие конференции проводятся регулярно с 1995 г. На этот раз Конференция проводилась под знаком предстоящего столетия Латвийского государства (18.11.2018), и основной темой был вклад евреев в становление и развитие Латвии. С докладами выступили исследователи из девяти стран – Латвии, Литвы, Эстонии, Израиля, США, Канады, Германии, России и Финляндии.

Докладчики охватили огромный спектр тем, и временной период от начала 19 века до наших дней. Сессии конференции были посвящены разнообразию судеб латвийских евреев, жизни евреев в Латвийской Республике (1918-1940), евреям Латгалии, Еврейской общине Латвии в региональной перспективе и современной истории латвийских евреев.

В этом году впервые к участию были приглашены студенты младших курсов. Был также проведен конкурс эссе среди школьников на тему «Многогранная Латвия: еврейская община в истории и современности Латвии». «Приятной неожиданностью для нас стало большое число школьников, принявших участие в конкурсе эссе», – говорит Светлана Погодина, координатор проектов в музее «Евреи в Латвии». По итогам конкурса было выбрано 14 лучших работ, а первое место разделили сразу несколько школьников в двух возрастных группах.

◀ Окончание на стр. 7

מנהל המוזיאון "יהודים בלטביה" א. לנסקי (מימין)
מעניק תעודות למנצחי התחרות

Директор музея «Евреи в Латвии» И. Ленский (справа)
вручает дипломы победителям конкурса

יהודי לטביה – כנס מדעי בריגה

בסוף אפריל השנה נערך בריגה בפעם העשירית הכנס המדעי "יהודים בעולם המשתנה". כנסים כאלה מתקיימים באופן סדיר החל משנת 1995. הנושא העיקרי של הכנס היה הפעם תרומתם של היהודים להקמתה ולהתפתחותה של לטביה, לקראת ציון 100 שנה להקמתה (18.11.2018). בין המרצים היו חוקרים מתשע מדינות: 3 מדינות הבלטיות, ישראל, ארה"ב,

ניצול גטו ריגה, מייסד המוזיאון "יהודים בלטביה" מ. ווסטרמן מספר על מצילי היהודים בלטביה

Основатель музея «Евреи в Латвии»
М. Вестерман рассказывает о тех, кто спасал евреев в Латвии

קנדה, פינלנד, גרמניה ורוסיה. ההרצאות עסקו במגוון רחב של נושאים מתחילת המאה 19 ועד ימינו אנו. ישירות של הכנס הוקדשו, בין היתר, לגורלם של יהודי לטביה בקצוות תבל, חיי היהודים בלטביה, הקהילה היהודית בהיבט האזרחי, ותולדות הקהילה בשנים האחרונות.

בין המרצים היו גם 7 סטודנטים; נערכה גם תחרות בין עבודות התיכונים בנושא "הקהילה היהודית בלטביה בעבר ובהווה". נבחרו 14 עבודות ובעליהן קיבלו עיטורים בטקס הפתיחה. כאשר בירכתי בשם האיגוד את באי הכנס ומארגניו ציינו, שגם הארכיון של האיגוד בשפיים תורם לתיעוד וחקר תולדות הקהילה. ציינותי כהישג חשוב של הכנס ששבע הרצאות הוגשו ע"י חוקרים צעירים – דבר המעיד על כך שהיסטוריה שלנו מעניינת גם חוקרים צעירים.

מלבד ההרצאות והמחקרים בכנס הוקרן סרט תיעודי "הבוער" המספר על הריגאי איליה ריפס, כעת פרופ' סור למתמטיקה באוניברסיטה העברית, אשר הצית את עצמו במרכז ריגה בקיץ 1968 במחאה על פלישת הסובייטית לציכוסלובקיה. כמו כן הוצגו ספרים חדשים: קטלוג התערוכה המוקדשת להנצחת זיכרון השואה בשנים 1945-2015 (בלטביה ובאנגלית) וקובץ מאמרים על יהודי רֶקְנֶה (ניתן לעיין בשניהם במשרד האיגוד בתל אביב). אני הצגתי את הספר של פרופ' סרגי בראון "עבר לגבולות העבר". המארגנים דאגו לתרגום סימולטני של ההרצאות לאנגלית. ניתן לראות מהלך הכנס ב-YouTube (ראו בטקסט הרד"סי) וגם דיווח קצר בקישור השני.

אלי ולק, רמת השרון

ТЕЛОМОСТ КНЕССЕТ – СЕЙМ

22 марта впервые состоялся теломост между межпарламентскими группами сотрудничества Латвия – Израиль. Обсуждались проблемы миграции, экстремизма и террора, прессы, свободы слова и другие. Особое внимание было уделено развитию двусторонних связей между Латвией и Израилем. Латвийские законодатели получили информацию о происходящем в Израиле, об израильской точке зрения на происходящее в Сирии, об отношениях Израиля и России, оценка Израиля проявлений антисемитизма в США и Европе.

Решено проводить такие консультации регулярно, следующий теломост запланирован на июнь.

Сейм Латвии представляли Борис Цилевич, Айнар Латковскис и 6 других депутатов. Кнессет представляли председатель группы Израиль – Латвия Ксения Светлова, несколько депутатов от фракции Сионистский лагерь и советник спикера по внешнеполитическим связям Овед бен Хур, в прошлом Посол Израиля в странах Балтии.

На экране слева направо: посол Латвии в Израиле Элита Гавеле, Ксения Светлова, советник Овед Бен Хур

דו-שיח בין Saeima לכנסת

ב-22 למרס התקיים לראשונה דו-שיח טלוויזיוני טל-גשר בין קבוצות יידות ישראל-לטביה בפרלמנט הלטבי - סאיימה - ובכנסת. נדונו סוגיות כמו הגירה, קיצוניות וטרור, עיתונות,

חופש הביטוי ונושאים אקטואליים אחרים. תשומת לב מיוחדת ניתנה להתפתחות היחסים בין שתי המדינות. המחוקקים הלטביים קבלו מידע על המתרחש בישראל, על התייחסות ישראלית למתרחש בסוריה, היחסים בין ישראל ורוסיה, ההערכה הישראלית לגבי תופעת האנטישמיות בארה"ב ואירופה.

הוחלט לקיים בגישות מסך

כאלה באופן סדיר. הדו-שיח הבא יתקיים ביוני הקרוב את לטביה יצגו 8 חברי הסיימה ובראשם בוריס צילביץ' ואיינארס לטקובסקים. מהצד הישראלי היו ח"כ קסניה סבטלובה ושלושה מחבריה לסייעת "המחנה הציוני" וגם היועץ לקשרי חוץ של יו"ר הכנסת עודד בן חור, בעבר שגריר ישראל במדינות הבלטיות.

על המסך מימין לשמאל: עודד בן חור, קסניה סבטלובה, שגרירת לטביה בישראל אליטה גבֶּלֶה

Приветствуя организаторов и участников от имени нашего Объединения, я поздравил их с юбилейным событием и отметил, что архив нашего Объединения в Шфаим также вносит свою лепту в документацию и изучение истории латвийских евреев. Как важное достижение Конференции я отметил, что 7 докладов представлены участниками молодежной секции. Это свидетельствует о том, что история евреев в Латвии представляет интерес и для молодых историков.

Помимо докладов, на конференции был показан документальный фильм «Горящий», в котором режиссер Янис Путниньш рассказывает о бывшем рижанине Илье Рипсе, ныне профессоре Иерусалимского университета, и были представлены новые книги: каталог выставки «Holokausta piemiņa Latvijā laika gaitā 1945-2015» (на латышском и английском); сборник научных статей «Ebreju Rēzekne»

(с ними можно ознакомиться в нашем офисе) и книга Сергея Брауна «За рубежом былого», которую **можно приобрести в Объединении.**

Эли Валк, Рамат ха-Шарон

Видеорепортаж с конференции: <https://www.youtube.com/channel/UCgkSZ3GgDzx34sxfP42bzQ>

Краткий отчет о конференции: <https://www.youtube.com/watch?v=Bs8PjHqd65o>

100 ИЗВЕСТНЫХ ДВИНЧАН

17 марта 2017 г. в Даугавпилсской городской думе открылась передвижная выставка «Выдающиеся евреи Даугавпилса». Пять стендов содержат краткую информацию о 100 евреях, оставивших заметный след в истории города и далеко за его пределами. Автор выставки – историк, краевед, неутомимый исследователь истории евреев Латгалии Иосиф Рочко.

«Увидев в Риге передвижную выставку «Евреи – кавалеры высших наград Латвии», я подумал, почему бы мне не сделать что-то подобное, рас-

сказывающее о выдающихся евреях Даугавпилса, – рассказывает историк. – К тому же в Риге часто можно услышать: «Ну, у вас там родились только три известных человека – Марк Ротко, Соломон Михоэлс, Оскар Строк». Я же в ходе работы нашел 160 евреев, в разной степени прославивших наш город. Мне надо было выбрать 100, что было нелегко», – говорит И. Рочко.

Данная выставка – часть масштабного проекта «Знаменитые евреи Латгалии», реализуемого при поддержке городского самоуправления. Предполагается ещё один этап – издание книги «Знаменитые евреи Латгалии», над которой И. Рочко уже работает.

В основу экспозиции положен хронологический принцип: открывает выставку Кац-Каган Меир Симха, двинский раввин (1888-1926) и талмудист, завершает Ксения Кобякова (1983 г. р.), бывший заместитель посла Израиля в Латвии. Большинство из ста ученых, политических и общественных деятелей, артистов, художников, музыкантов, спортсменов, врачей, военных и т. д. – родились в Динабурге-Двинске-Даугавпилсе, но

יהודי דווינסק מפורסמים

ב-17 למרס 2017 בעיריית דאוגבפילס נפתחה תערוכה ניידת "יהודי דאוגבפילס המפורסמים". בחמישה סטנדים מוצגות דיוקנות וסיפורים קצרים של 100 יהודים, שהשאירו חותם בהיסטוריה של העיר ומחוצה לה.

התערוכה היא פרי יוזמתו ועמלו של ההיסטוריון וחוקר היהדות לטג'לה יוסף רוצ'קו. "הרעיון נולד אצלי, - מספר המורה להיסטוריה רוצ'קו, - בעקבות התערוכה "יהודים- בעלי העי"

טורים הגבוהים של לטביה". רבים מעירים לי, שהיו רק שלושה בני עיר מפורסמים: מארק רוטקו, סולומון מיכואלס ואוסקר סטרוק. אך אני מצאתי עוד כ-160 יהודים שתרמו לעיר בתחום מים שונים. הייתי צריך לבחור 100 וזה לא היה פשוט."

התערוכה הינה שלב בפרויקט "יהודים ידועים מלטג'לה". בעתיד מתוכננת הוצאה לאור של הספר "יהודים ידועים מלטג'לה", עליו כבר עובד יוסף רוצ'קו.

התערוכה מבוססת על העיקרון הכרונולוגי. מוצגים בה מדענים, אומנים, מוסיקאים, אמנים, ספורטאים, רופאים, אנשי צבא, אנשי פוליטיקה וצבא. רובם נולדו בדינבורג - דאוגבפילס. אבל יש גם ילידי מקומות אחרים, שפעלו בעיר ותרמו רבות ליוקרתה באירופה ובעולם כולו. כמו למשל ההיסטוריון פרו- פסור יואל ויינברג, שלימד במשך שלושים שנה במכון הפדגוגי בעיר.

עсть и уроженцы других мест, отдавшие нашему городу значительную часть жизни и умножившие его славу в Европе и мире. Например, выдающийся историк-востоковед Иоэль Вейнберг, 30 лет преподававший в местном пединституте.

С открытием выставки И. Рочко поздравили руководители городской думы Даугавпилса, глава местной еврейской общины Ханон Шперлинг, представители национально-культурных обществ, музея и других культурных учреждений.

По материалам сайта Грани. LV

ח פ ר י ם ד ש י ם | נ ו ב י ם ק נ י ג י ם

В Таллине состоялась презентация книги «Строить Страну» – Сионизм в Эстонской Республике (1918 – 1940). Книга, которую подготовила и выпустила журналист **Ирина Стельмах**, представляет собой сборник интервью с членами сионистских организаций в межвоенной Эстонии (и Латвии). Почти все интервьюируемые репатриировались в

Израиль. Воспоминания затрагивают и послевоенный период, на который пришлось годы ссылки в Сибирь за сионистскую деятельность и годы сионистской деятельности на Родине. Жанр книги можно определить как oral history (устная история), без которой сегодня не обходится ни одно солидное научное исследование. Согласно этому методу, речь собеседников переносится на бумагу без редакторской правки – с сохранением интонации и особенностей произношения.

В книге помещены интервью с воспитанниками студенческих корпораций Хасмонея и Лимувия и молодежных движений Бейтар и ха-Шомер ха-Цаир в Тарту, Таллине и Валге. А также два интервью с олим из Латвии.

Вот что говорит автор о работе при подготовке книги: «Мною было прочитано множество документов, преимущественно в Национальном архиве Эстонии, но также в Национальном архиве Латвии, в Центральном сионистском архиве в Иерусалиме и в институте Жаботинского в Тель-Авиве.

Стоит особо отметить и архив в кибуце Кфар-Блюм на севере Израиля. Именно там я встретила Зельду Сондак из Латвии».

Книгу можно заказать у автора (тел. 052-4587505)

בסוף פברואר השנה היתקיימה בטאלין השקת הספר "הציונות ברפובליקה האסטונית בשנים 1918-1940" מאת העיתונאית Irina Stelmach. **הספר נכתב בשפה הרוסית.** במשך כמה שנים ראייה המחברת את היהודים שנטלו חלק בפעילות הארגונים הציוניים באסטוניה (וגם בלטביה) בשנות ה-30 של המאה הקודמת, על קורותיהם בהגליה לסיביר, לשם נשלחו בגין הפעילות הציונית, ומעשיהם בארץ אחרי עלייתם.

הספר הוכן במתכונת של "היסטוריה ורבליט" כאשר דבריו של המרואיין מובאים ללא עריכה כלשהיא. פורסמו בו ראיונות עם חניכים של ארגוני סטודנטים ציונים "חשמונאי" ו"לימונייה" ושל תנועות הנוער "השומר שצ'עיר" ו"ביתר".

המחברת עברה על הרבה מאוד מסמכים בארכיון הממשלתי של אסטוניה ובלטביה, בארכיון הציוני בירושלים וארכיון של בית ז'בוטינסקי בתל אביב.

היא מציינת במיוחד את הארכיון בכפר בלום ששם גם פגשה את זלדה סונדק ז"ל.

ההסטוריון יוסף רוצ'קו פרסם בשלוש שפות (לְטֹגְלִית, לְטִי בית ורוסית) מדריך ללטגאלה היהודית. החוברת מכילה 80 צילומים של מקומות הקשורים לתולדות היהודים בחבל לטביה המזרחי.

Неутомимый исследователь еврейской Латгалии историк Йосиф Рочко выпустил путеводитель «Еврейская Латгалия» на трех языках – латгальском, латышском и русском.

Выход в свет приурочен к предстоящему столетию вхождения Латгалии в состав Латвии.

На 80 страницах путеводителя размещено около 80 фотографий, связанных с еврейскими местами.

Брошюру можно приобрести в нашем офисе

הארכיון ההיסטורי של האיגוד | Исторический архив Объединения

Находится в учебном центре Шфаим (100 метров к югу от торгового центра)

Открыт по воскресеньям и средам с 10:00 до 13:00

Посещение в иные дни согласовывать по телефону: 09-9596532 (есть автоответчик)

או בדוא"ל: arch.shfayim@gmail.com

נמצא בשפאיים, מתחם החינוכי (כ-100 מ' דרומה מן המרכז המסחרי)

פתוח לקהל בימים א' ו-ד': בין השעות 10:00 - 13:00

ביקור בימים אחרים אחרות יש לתאם בטל' 09-9596532 (ניתן להשאיר הודעה במשיבון)

הכתובת למכתבים: מרכז חינוכי, בניין קתדרה, שפיים 6099000

ПРОЩАЕМСЯ С ИЗЕЙ ПУКИНЫМ

17 марта 2017 г. в Кфар Вradим скончался узник Рижского гетто, активист Еврейского Движения в Риге Ицхак (Изя) Пукин.

Он рос в состоятельной еврейской семье в Риге, был настолько любознательным, что родные звали его «Ицке, баал найес». Уже в детстве, как и многие латвийские евреи, знал четыре языка, затем выучил еще три. За 86 лет жизни Ицхаку выпало на долю быть участником трех драматических периодов еврейской истории. Одиннадцатилетним мальчиком Изя попал в Рижское гетто, после этого в лагерь Стразденхоф, где погибли его родители и сестра, а к концу войны – в концлагерь Штутхоф. Он потерял всю семью, друзей, свое детство, но все же выжил.

После войны Изя с 15-ти лет работал и по вечерам учился, получил диплом инженера-электрика. В шестидесятые годы принял активное участие в борьбе советских евреев за выезд в Израиль: переводил и помогал издавать и распространять литературу об Израиле и еврейской истории; помогал собирать деньги для тех, кто получили разрешение на алию. При этом сумел избежать арестов и допросов. Это второй исторический этап нашей истории, к которому Ицхак Пукин имел прямое отношение.

В 1971 году, после шести лет отказа, семья Пукин приехала в Израиль. Они были в числе первых поселенцев Эльканы в Самарии, живших тогда в палатках. Это и есть третий исторический этап, в котором ему посчастливилось участвовать – заселение Самарии. На всех этих этапах было немало опасности, боли и героизма.

Из прощального слова зятя, Ари Ноймана:

«Ицхак Пукин был стальным человеком, прошедшим через многие испытания, в том числе потерю дочери и сына, что было трагедией для всей семьи. Друзья и близкие знают, что Ицхак был нелегким человеком, но всю

נפרדים מאיש חזק – יצחק פוקין

ב-17.3.2017 הלך לעולמו חברנו יצחק פוקין. איש גדול, לא בהכרח במובן הפיזי, למרות שמי שהכיר את יצחק ידע כי נפח החזה האדיר שלו העיד על הכוח הפיזי העצום הטמון בו. ב-86 השנים של חייו הוא נטל חלק בשלוש התקופות ההיסטוריות הגדולות ביותר של העם היהודי במאה העשרים.

הוא נולד בריגה למשפחה מבוססת, ששמרה על המסורת. הייתה לו ילדות נהדרת, עם עוזרות ומטפלות וחינוך כללי מצוין ועם שורשים יהודיים עמוקים מאוד.. הוא למד מהבית, מהרחוב ומהסביבה 4 שפות ובהמשך למוד עוד 3 שפות. היה ילד סקרן, אהב מגיל צעיר להקשיב לחדשות ברדיו וקראו לו "ייצקע בעל נייס".

בגיל 11 נכלא בגטו ריגה, איבד את הוריו ואחותו, ולקראת סוף המלחמה הועבר למחנה הריכוז. נהרות של דם, מוות בכל רגע, עבודות פרך וצעדות מוות.

בגיל 15 שוחרר על ידי הצבא האדום ממחנה הריכוז שטוטהוף. מכל המשפחה הענפה נשארו לו רק דוד מצד אחד ודודה מצד אחר... יצחק החל לבנות חיים חדשים, למד במסגרות שונות ובהן לימודי ערב ונעשה מהנדס חשמל... יצחק עסק בעניין רב בספורט, בעיקר אגרוף והרמת משקולות, תחום שהעסיק ועיין אותו כמעט עד סוף חייו.

הוא שרד גם את איימי המשטר הסובייטי של אחרי מ"ע השנייה ואף לקח חלק פעיל מאד במחתרת היהודית בבריית המועצות, תוך סיכון עצום לו ולמשפחתו מדברי ההספד של אלמנתו שרה:

"היו ליצחק חיים ארוכים ובלתי רגילים. הוא השתתף בפעילות לעידוד תודעה יהודית ולמען עליה: תרגם לרוסית ספרות שנוסקת ביהדות וציונות, נושאים שיפחו תקווה ושאיפות בקרב היהודים, השתתף באספות חשאיות בבתים של יהודים שבהם דיברו על ארץ ישראל, עזר לאסוף כסף עבור משפחות שקיבלו רישיון לעזוב לישראל ובכל הפעילויות המסוכנות האלו הצליח לחמוק מידי הק.ג.ב. המשפחה שלנו נאלצה לחכות 6 שנים כדי לקבל היתר לצאת מעבר למסך הברזל.

גם בארץ היה יצחק פעיל מאוד למען העלייה, היה שולח לברה"מ ספרים וסרטים על החיים בארץ, השתתף במאבק הבינלאומי, שלח מכתבים לכל העולם, השתתף בכנסים למען העלייה מברה"מ. וכל זה בשקט, בלי דרישות מהמדינה וכל זה בנתינה למדינה שאהב כל כך".

מדברי פרידה של חתנו ארי נוימן:

"כשהגיעו בתחילת שנות השבעים לארץ, יצחק לקח חלק פעיל במפעל ההתיישבות הציונית והיה מבין מקימי היישוב אלקנה, בשומרון כאשר היישוב היה עוד אוסף אוהלים בלבד. כל אחת מהדרמות ההיסטוריות הללו מקפלת בתוכה אין ספור סיפורי סכנה ואתגר, צער, ייאוש ואימה, יוזמה וסיכון ושרידה וגבורה. סיפורים של עוצמה.

אני חושב שהאמרה של חיל השריון "האדם הוא הפלדה" נכונה על יצחק – איש של פלדה, ששרד, והמשיך והתקדם יחד

жизнь он делал то, что от него требовалось, даже если это было тяжело, опасно и казалось невозможным. Он был мягок изнутри, особенно когда играл со своими внуками. А семейное застолье и его шутки, которые были достоянием уходящего поколения, радовали всех нас!»

Вдова Изи, Сарра, вспоминает: «Он любил заниматься спортом, особенно боксом и тяжелой атлетикой... И прибыв в Страну Ицхак продолжал бороться за выезд евреев из СССР: переправлял им сионистскую литературу, участвовал в демонстрациях и акциях протеста, посылал письма протеста в разные инстанции».

Изя Пукин навсегда останется в памяти не только его родных, но всех, кто имел счастье знать его и бороться вместе с ним.

עם, ומבעד, ועל אף כל הזוועות שעבר כולל הטרנדיות המ' שפחתיות הקשות של האבדן של ביתו הצעירה ממחלה ובנו הבכור בתאונת דרכים.

איש שהמשיך ללכת גם כשכבר לא נשאר בירכיים, וגם כשה קרסוליים קרסו, - איש של פלדה.

ומנגד, היה בו רוח ותמימות ילדותית, בדרך בה התגלגל על הדשא ושיחק עם הנכדים, בה חיך ושמח בארוחות המשפחה תיות שלנו, ובבדיחות שהיה מספר.

מי שהכיר את יצחק ידע שהוא לא היה איש קל, אבל הוא היה אדם שעשה מה שצריך להיעשות, גם אם הדבר היה קשה, או כואב או ממושך או נראה כחסר סיכוי.

שלום איש גדול ברוח, גדול בכח הרצון, כי מעשים מגדירים גדולה ומגדירים גבורה».

IN MEMORIAM

Проф. Дов Левин

В конце 2016 скончался исследователь Шоа в странах Балтии профессор Дов Левин. Он родился в 1925 году в Ковно, там же учился в гимназии иврит. В 1943 году он связался с подпольной организацией и через год ему удалось бежать из гетто. Он присоединился к отряду партизан, воевавших в районе Вильно.

В 1945 году приехал в Эрец Исраэль. Здесь Дов начал учебу в университете и участвовал в Войне за Независимость.

За годы научной карьеры он написал более 700 статей и книг, в основном о Шоа в Литве.

Для нас, выходцев из Латвии, особенно значительны 2 книги. Основная – это «Пинкас (летопись) общин Латвии и Эстонии», в которой описана история всех общин в этих странах. А также «Спиной к стене», в которой он описывает борьбу латвийских евреев против нацистов.

Дов Левин был нашим научным консультантом при создании архива Объединения в Шфаим.

В 80-е и 90-е годы создал при институте Современного Еврейства архив устных свидетельств, в котором есть немало интервью с нашими земляками.

Да будет благословлена память о нем.

פרופ' דב לוין ז"ל

בסוף שנת 2016 הלך לעולמו פרופ' דב לוין, חוקר שואת יהודי ליטא וארצות הבלטיות והשואה שם. בוא נולד ב-1925 ולמד בגימנסיה העברית של קובנה. נכלא בגטו קר' בנה, וב-1943 הצטרף למחתרת האנטי-נאצית המקומית. כעבור שנה ברח מן הגטו והצטרף ליחידת הפרטיזנים שפי' עלה באזור וילנה.

עם עלייתו ב-1945 למד באוניברסיטה, אח"כ התגייס ולחם במלחמת השחרור.

הוא כתב כ-700 מאמרים וספרי מחקר, בעיקר בקשר לשואת יהודי ליטא. עבורנו חשובים במיוחד שני ספריו: פנקס הקהילות לטביה ואסטוניה והספר על ההתנגדות בגטו ריגה "עם הגב אל הקיר" על לחימת יהודי לטביה בני אצ"ם.

דב לוין שימש כיועץ מדעי בהקמת הארכיון שלנו בשפ"ם. בשנות ה-80 וה-90 היה בין מקימי ומנהלי הארכיון לתי' עוד בע"פ של המכון ליהדות זמננו ובמסגרת זו רואיינו בני הקהילות שלנו.

יהיה זכרו של יהודי יקר זה, ידיד נאמן שלנו, ברוך. ניתן לעיין בספרים במשרד בתל אביב ובארכיון בשפ"ם. את הפנקס ניתן לרכוש במשרד ובהתכנסויות של האיגוד.

Д-р Гидон Морейн <i>Ход ха-Шарон</i> 1000 шек.	תרומה לאות הכרה בחשיבות פעילותכם המוצלחת ולעידוד ההמשך איגוד יוצאי לטביה ואסטוניה בישראל ASSOCIATION OF LATVIAN AND ESTONIAN JEWS IN ISRAEL В знак признательности за вашу работу и для поощрения дальнейшей деятельности Объединения выходцев из Латвии и Эстонии	ד"ר גדעון מורן <i>הוד השרון</i> ₪ 1000
Проф.Сергей Браун <i>Цур Хадаса</i> 800 шек.		פרופ' סרגי בראון <i>צור הדסה</i> ₪ 800
Анонимно 250 шек.		בעילום שם 250 ₪
מרה (Meira) ו אליק (Элиягу) גейман <i>Герция</i> 500 шек.	Светлой памяти незабываемого друга Хаима Муница (Рига, 11.1945 – Ришон ле-Цион, 04.2017). Мы потеряли очень близкого человека. Навсегда останутся в наших сердцах скорбь и грусть по тебе!	 לזכרו של חברנו והבלתי נשכח חיים מוניץ ז"ל (ריגה 11.1945 – רשל"צ 04.2017). לכתך הפתאומית הותירה בליבנו פצע פעור שמסרב להגליד. איבדנו חבר יקר מאד. לעד נרגיש געגועים. מאירה (מרה) ואליק היימן הרצליה ₪ 500
А также 2 взноса на мемориал в САБИЛЕ на сумму 200 шек.	כמו כן 2 תרומות להקמת אתר הנצחה SABILE-ב ע"ס 200 ₪	

ПРАВЛЕНИЕ БЛАГОДАРИТ ВСЕХ, КТО РЕГУЛЯРНО ПЛАТИТ ЧЛЕНСКИЕ ВЗНОСЫ
Чек на 150 шек. просьба присылать по адресу:

נהגלת האיגוד מודה לחברים המשלמים דמי חבר באופן סדיר
נודה לכם אם תשלחו צ'ק ע"ס 150 ש"ח לכתובת:

Можно также перевести эту сумму на счет **1021123 в банке Леуми, филиал 806** и сообщить об этом в офис по адресу: latest@bezeqint.net

כ"כ ניתן לשלם בהעברה בנקאית (כולל באינטרנט) לח-ן 1021123 בבנק לאומי, סניף 806 ולהודיע על כך למשרד בדוא"ל:

Адрес офиса Объединения **כתובת משרדי האיגוד**
ул. Каплан, 17, комната 135, Тель-Авив: רח' קפלן 17, חדר 135, תל-אביב:
Встречи – по предварительной договоренности. את הפגישות יש לתאם בטלפון.
Можно оставить сообщение на автоответчике. ניתן להשאיר הודעה במשיבון.
Тел. 03-6093476, факс 03-6951310 טל. 03-6093476, פקס 03-6951310

Адрес для писем: 6123402 תל-אביב 23574 ת.ד. **כתובת למכתבים:**
נא לא לשלוח דואר רשום Просьба не посылать заказную почту

אצלנו - בטאון איגוד יוצאי לטביה ואסטוניה בישראל • גליון מס' 47 • מאי 2017 • סיון תשע"ז
המערכת: אלי ולק, אריה צוציפר, אביבה ולק • דוא"ל: latest@bezeqint.net
עימוד ועריכה גרפית: איליה לוברסקי • עריכה והגהה בעברית: נורית דגן
יוצא לאור בתמיכת ועידת התביעות